

РЕЦЕНЗІЯ
НА МОНОГРАФІЮ А.І. ЛУЦЬКОГО
«ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК
ПРАВОВОЇ ІДЕОЛОГІЇ В УКРАЇНІ»

МЕЛЕНКО Сергій Гаврилович - доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри європейського права та порівняльного правовознавства Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

МАРЧАК Віталій Ярославович - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального права та криміналістики юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Нещодавно у видавництві «Симфонія форте» вийшла друком монографія «Формування та розвиток правової ідеології в Україні» авторства молодого івано-франківського вченого-юриста Луцького Андрія Івановича.

В умовах побудови та розвитку громадянського суспільства Україна на сучасному етапі державотворення переживає глибокі соціальні, політичні, економічні, культурні та інші трансформації. Революція Гідності 2013-2014 років вплинула на свідомісні переконання пересічних українців. Можна стверджувати, що саме в наші дні почався процес активної відмови від радянської ідеологічної парадигми, і в цих умовах пошук нової правової ідеологічної складової для українського суспільства є вкрай актуальним, оскільки дозволить чітко сформулювати вектор розвитку внутрішньої та зовнішньої політики, а також консолідувати соціальні та владні інститути нашої держави.

Рецензована монографія А.І. Луцького є спробою комплексного, системного підходу до вивчення проблеми формування та розвитку правової ідеології в Україні. Структура роботи чітка і виважена. У роботі розкриваються основні етапи становлення наукової думки про правову ідеологію, висвітлені витоки сучасної української філософсько-правової думки про правову ідеологію. Окрема увага приділяється інтегративному характеру категорії правової ідеології, зокрема її взаємозв'язку з на-

ціональною ідеєю та політико-правовою доктриною. Автор чітко узагальнив основні сучасні концепції правової ідеології: позитивістську, природничо-правову, екзистенціалістську та феноменологічну.

Цінність праці А.І. Луцького зумовлюється тим, що в ній в методологічно обґрунтованій послідовності розкривається не лише існуюча світова та вітчизняна філософсько-правова думка щодо правової ідеології, а й зміст основних ідеологічних течій, вплив яких на українське суспільство і державу є беззаперечним та вкрай важливим. Основну увагу автор зосереджує на процесі українського державотворення ХХ ст., вказуючи на три спроби відновлення національної державності (1917-1921 рр., 1941 р. та власне 1991 р.), простежується вплив на український соціум нацистської та особливо радянської (марксистсько-ленінської та марксистсько-сталінської) ідеології.

Серед цікавих положень монографії, що відзначаються науковою новизною, особливої уваги заслуговує авторське формулювання поняття правової ідеології як уявлення про ідеальну правову систему, сформованого на основі існуючої реальності. Автором вказується на те, що вона є невід'ємною частиною правосвідомості, поряд із правовою психологією та правовими поведінковими факторами, а її функції виступають відображенням правового зрізу буття, теоретичного осмислення правових процесів, моделювання правового

розвитку, цілевизначення та прогнозування, а також правового переосмислення суспільних цінностей.

Безперечно, слід погодитися з думкою автора з приводу того, що на розвиток сучасної української держави впливають такі чинники, як радянська ідеологічна спадщина, розвиток почуття громадянськості, демократичний підхід до кадрової політики, сучасні стандарти верховенства права, а також перетворення населення у єдиний народ, що у комплексі безпосередньо вчиняє як прямий, так і опосередкований вплив на фактори формування громадянського суспільства.

Слушними є також аргументи автора, стосовно того, що саме високий рівень правової ідеології знайшов власне відображення у відповідному ставленні до права і практики його реалізації, умінні використовувати свої права, дотримуватися законодавчих заборон, виконувати обов'язки, формувати почуття глибокої поваги до права. Особливістю сучасної правової ідеології визначається її відмова від жорстких методів впливу на індивіда та суспільство і використання методів, що визначаються притаманною їм толерантністю, завдяки чому вона трансформується в особисте переконання індивіда, на імперативну установку щодо суворого дотримання нормативно-правових розпоряджень, а згодом

– і у внутрішню потребу беззастережного дотримання вимог закону.

Визначаючи сучасну правову систему України, як ліберальну, автор визначає вкрай необхідним реформування на інституційному рівні ідеологічних механізмів правової ідеології української правової системи, з покладанням виконання значної частини необхідної роботи на недержавні установи, суспільні об'єднання тощо. Це аргументується тим, що недержавний сектор при налагодженій системі правової ідеології може ефективно впроваджувати положення останньої у суспільну свідомість. Натомість для державних структур це не буде свідченням втрати ідеологічного впливу на суспільство, а навпаки, слугуватиме проявом вдосконалення і посилення ідеологічного механізму.

Виходячи із зазначеного контексту, зауважимо, що монографія А.І. Луцького «Формування та розвиток правової ідеології в Україні» – це вагомий внесок у вітчизняну юридичну науку, що викличе зацікавлення не лише в середовищі науковців, аспірантів, студентів та практичних працівників, а й широких громадських кіл нашої держави та слугуватиме основою для подальших наукових розвідок у сфері дослідження процесів формування та розвитку правової ідеології держави.